

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 166/2023-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Lenkou Hričindovou, advokátkou, Továrenská 2, Michalovce, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 19Er/501/2016-64 z 13. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 19Er/501/2016-64 z 13. decembra 2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Michalovce č. k. 19Er/501/2016-64 z 13. decembra 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Michalovce na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Michalovce **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. februára 2023, doplnenou podaním z 13. februára 2023 a podaním z 3. mája 2023 (vypracovaným ustanovenou právnou zástupkyňou), domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Michalovce

(ďalej len „okresný súd“) č. k. 19Er/501/2016-64 z 13. decembra 2022. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, požaduje tiež finančné zadost'učinenie 2 000 eur.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka vystupuje pred okresným súdom ako povinná v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 19Er/501/2016 na základe návrhu [REDAKOVANÉ] (ďalej len „oprávnená“), doručeného súdnemu exekútorovi 28. júla 2016. Exekučným titulom je platobný rozkaz okresného súdu č. k. 20Ro/115/2014 z 27. mája 2014 (ďalej aj „exekučný titul“ alebo „platobný rozkaz“) vydaný vyšším súdnym úradníkom, ukladajúci sťažovateľke zaplatiť oprávnenej 1 621,86 eur, úrok z omeškania vo výške 0,024 % denne zo sumy 1 414,64 eur od 25. marca 2014 do zaplattenia a trovy konania v celkovej výške 287,58 eur, a to do 15 dní od doručenia platobného rozkazu. Sťažovateľka proti platobnému rozkazu nepodala odpor, v dôsledku čoho platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť 25. júna 2014.

3. Pohľadávka oprávnenej priznaná platobným rozkazom mala vzniknúť zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy z 2. novembra 2010 uzatvorenej medzi oprávnenou ako veriteľom a sťažovateľkou ako dlžníčkou.

4. Okresnému súdu bol 25. novembra 2022 doručený návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie, v ktorom sťažovateľka okrem iného namietala, že platobný rozkaz nie je spôsobilým exekučným titulom, bol vydaný vyšším súdnym úradníkom, nie sudcom. Spotrebiteľská zmluva o úvere, z ktorej vznikol žalobný nárok, je formulárová, ktorej obsah sťažovateľka nemohla ovplyvniť, bola uzavretá na základe nekalých praktík, zmluva obsahuje neprijateľné podmienky, je neplatná, čo pri vydaní platobného rozkazu nebolo zohľadnené. Sťažovateľka v návrhu poukázala na závery rozsudku Súdného dvora vo veci C-448/17, uznesenia ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2022, potrebu naplnenia cieľov smernice Rady 93/13/EHS.

5. Okresný súd uznesením č. k. 19Er/501/2016-64 z 13. decembra 2022 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie zamietol. Konštatoval, že exekučný súd nie je oprávnený akokoľvek meniť, rušiť alebo spochybňovať právoplatné súdne rozhodnutie. Sťažovateľka mala možnosť podať odpor proti platobnému rozkazu, svoje zákonné oprávnenie však nevyužila. Účelom exekučného konania je vykonať exekúciu, t. j. nútene vykonať judikovaný nárok oprávneného, a nerozhoduje sa v ňom o dôvodnosti, resp. výške nároku oprávneného ani o spôsobe vedenia konania, ani o doručení, resp. možných vadách konania, ktoré predchádzali vydaniu exekučného titulu. Tieto otázky už boli posudzované a záväzne rozhodnuté v predchádzajúcom konaní.

III.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutému uzneseniu sťažovateľka argumentuje, že exekučné konanie je vedené na základe nespôsobilého exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného vyšším súdnym úradníkom, ktorý bol vydaný na podklade spotrebiteľskej zmluvy (zmluvy o úvere), pričom súd pri vydávaní platobného rozkazu neskúmal neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľskej

zmluve. Ani okresný súd v exekučnom konaní existenciu neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve uzatvorenej medzi oprávnenou ako veriteľom a sťažovateľkou ako dlžníčkou (spotrebiteľkou) neskúmal. Sťažovateľka vo svojom návrhu na zastavenie exekúcie z novembra 2022 poukázala na závery ústavného súdu vyslovené v uznesení č. k. PLz. ÚS 1/2022. Okresný súd tento návrh sťažovateľky na zastavenie konania napadnutým uznesením zamietol, čím ju poškodil na jej ústavných právach. Nárok uplatnený oprávnenou v konaní o vydanie platobného rozkazu je v rozpore s dobrými mravmi. Úverová zmluva neobsahuje údaj o termíne konečnej splatnosti úveru, nie je v nej jasne a presne určená doba trvania zmluvy o úvere, oprávnená (dodávateľ) v zmluve klamlivo zavádzala sťažovateľku s údajom o hodnote RPMN a celkovej čiastke, ktorú musí sťažovateľka zaplatiť, absentuje rozpis splátky na istinu, úroky a poplatky. Uvedené nedostatky majú za následok bezúčnosť a bezpoplatkovosť úveru v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“). Sťažovateľka uhradila oprávnenej viac, ako si požičala.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby osôb a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd uviedol, že rozhodnutie ústavného súdu č. k. Plz. ÚS 1/2022, na ktoré poukazuje sťažovateľka, nie je možné aplikovať na jej exekučnú vec, pretože predmetné rozhodnutie ústavného súdu akcentuje na znenie § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017. Exekučné konanie voči sťažovateľke však začalo pred 1. aprílom 2017, dopadá naň preto právna úprava Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Exekučným titulom vo veci sťažovateľky je rozhodnutie súdu, ktoré nebolo vydané v zmenkovom alebo rozhodcovskom konaní, preto nepodliehalo prieskumu podľa § 44 ods. 2 a 3 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Z § 57 ods. 1 Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 vyplývalo, že exekúciu bolo možné zastaviť pre existenciu neprijateľných zmluvných podmienok iba v prípade, ak podkladom pre vykonanie exekúcie bolo rozhodnutie, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky, čo nie je prípad sťažovateľky. Ústavná sťažnosť je nedôvodná.

IV.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

8. Zúčastnená osoba – [REDAKOVANÉ], možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti v ústavnom súdom stanovenej lehote nevyužila.

IV.3. Replika sťažovateľky:

9. Sťažovateľka možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu v ústavnom súdom stanovenej lehote nevyužila.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom

súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

11. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné.

12. Podľa § 172 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účinného v čase vydania platobného rozkazu súd môže aj bez výslovnej žiadosti navrhovateľa a bez vypočutia odporcu vydať platobný rozkaz, ak sa v návrhu uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy vyplývajúce zo skutočností uvedených navrhovateľom. V platobnom rozkaze uloží odporcovi, aby do 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatil navrhovateľovi uplatnenú pohľadávku a trovy konania alebo aby v tej istej lehote podal odpor na súde, ktorý platobný rozkaz vydal. Odpor proti platobnému rozkazu sa musí odôvodniť. Ustanovenie § 43 sa nepoužije.

13. Podľa § 172 ods. 9 OSP účinného v čase vydania platobného rozkazu ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky.

14. Podľa § 243h ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku ak tento zákon v § 243i až § 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017.

15. Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 (exekučné konanie proti sťažovateľke bolo začaté pred 1. aprílom 2017, pozn.) súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c) a d) a § 39 ods. 4. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Súd žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne aj vtedy, ak sa navrhuje vykonanie exekúcie na podklade exekučného titulu, ktorý bol vydaný v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky a vyšlo najavo, že vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou a nebolo prihliadnuté na neprijateľné zmluvné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, alebo rozpor s dobrými mravmi. Proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti je prípustné odvolanie.

16. Podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 exekúciu súd zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať. Podľa § 58 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu zastaví súd na návrh alebo aj bez návrhu.

17. Vznik členstva Slovenskej republiky v Európskej únii spočíva okrem iného aj v dobrovoľnom vzdaní sa výkonu časti suverenity štátu v prospech Európskej únie. Ide pritom aj o časť suverenity pri všeobecne záväznom regulovaní spoločenských vzťahov. To jednoznačne vyplýva z druhej vety čl. 7 ods. 2 ústavy. Preto Národná rada Slovenskej republiky síce zostáva stále jediným vnútroštátnym zákonodarným orgánom (čl. 72 ústavy), nie však jediným orgánom oprávneným normovať obsah spoločenských vzťahov na úrovni zákonnej sily. Za určitých okolností teda slovenské orgány aplikujúce právo (aj súdy) musia skúmať nielen vôľu zákonodarcu, ale aj vôľu úijného tvorcu zodpovedajúcej právnej regulácie, ktorá je z hľadiska právnej relevancie úpravy správania subjektov práva v právnych vzťahoch postavená na roveň, a dokonca niekedy aj nad vôľu zákonodarcu. Formulovaná požiadavka má svoj základ v samotnej ústave, ktorá v čl. 144 ods. 1 sudcom pri rozhodovaní nepredpisuje len viazanosť zákonom ako kvalifikovaným výsledkom realizácie vnútroštátnej zákonodarnej moci, ale aj viazanosť ústavou (teda i jej čl. 7 ods. 2) i samotnou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zdôrazňuje, že povinnosťou slovenského vnútroštátneho súdu, ktorá je inkorporovaná aj v základnom práve na súdnu ochranu, nie je len ústavne konformná, ale aj eurokonformná interpretácia zákonov (m. m. III. ÚS 666/2016, ZNaU 50/2016).

18. Podľa čl. 169 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) Únia v snahe podporiť záujmy spotrebiteľov a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov prispieva k ochrane ich zdravia, bezpečnosti a hospodárskych záujmov spotrebiteľov, ako aj k podpore ich práva na informácie, osvetu a vytváranie združení na ochranu ich záujmov.

19. Podľa čl. 288 ZFEÚ smernica je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom.

20. Podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) politiky Únie zabezpečia vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 smernice 93/13/EHS členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

22. Podľa čl. 7 ods. 1 smernice 93/13/EHS členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

23. Z čl. 38 Charty základných práv Európskej únie, čl. 169 ods. 1 ZFEÚ, ako aj z citovaných čl. 6 a čl. 7 smernice 93/13/EHS možno abstrahovať princíp zvýšenej súdnej ochrany spotrebiteľa. Súdom členských štátov Únie bolo k naplneniu tohto cieľa zverené oprávnenie skúmať povahu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách z úradnej moci. Z judikatúry Súdneho dvora [napr. rozsudok vo veci C-168/05 z 25. októbra 2006 (Mostaza Claro)] možno zároveň abstrahovať požiadavku na zabezpečenie efektívnej ochrany spotrebiteľa, čoho nevyhnutným predpokladom je aktívny prístup k využívaniu spomínaného oprávnenia. Vo veci konajúci súd je preto dotknuté vnútroštátne právo povinný interpretovať a aplikovať eurokonformným spôsobom

(napr. Ústavný súd Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1996/13). Súdny dvor dokonca vyslovil právny názor, podľa ktorého „vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú smernica 93/13 zabezpečuje, jej článok 6 musí byť považovaný za ustanovenie, ktoré je rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu noriem verejného poriadku“ [rozsudok vo veci C-40/08 zo 6. októbra 2009 (Asturcom Telecomunicaciones SL), bod 52].

24. Podstatou eurokonformného výkladu spotrebiteľského práva je zabránenie tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ bol viazaný nekalou podmienkou, čiže úsudok všeobecného súdu o tom, či a prečo treba danú podmienku považovať za neprijateľnú. Tým sa požadovaná vyváženosť vzťahu dosahuje.

25. Súdny dvor rozsudkom C-448/17 rozhodol (bod 2 výroku): „*Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá, napriek tomu, že v štádiu vydania platobného rozkazu proti spotrebiteľovi stanovuje preskúmanie nekalej povahy podmienok uvedených v zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, na jednej strane priznáva právomoc vydať tento platobný rozkaz súdnemu úradníkovi, ktorý nemá postavenie sudcu, a na druhej strane stanovuje pätnásťdňovú lehotu na podanie odporu a vyžaduje, aby bol tento odpor vecne odôvodnený, za predpokladu, že takéto ex offo preskúmanie nie je stanovené v štádiu výkonu uvedeného platobného rozkazu, čo musí preveriť vnútroštátny súd.*“

26. Súdny dvor v odôvodnení rozsudku C-448/17 v bodoch 45 – 46 uvádza:

„... účinnú ochranu práv vyplývajúcich z tejto smernice možno zaručiť iba pod podmienkou, že vnútroštátny procesný systém upravuje v rámci konania o vydanie platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkon platobného rozkazu ex offo preskúmanie potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok uvedených v predmetnej zmluve sudcom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. februára 2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, body 45 a 46).

*Preto v prípade, ak v štádiu výkonu platobného rozkazu nie je upravené žiadne ex offo preskúmanie potenciálne nekalej povahy podmienok obsiahnutých v dotknutej zmluve sudcom, vnútroštátna právna úprava sa musí považovať za právnu úpravu, ktorá môže narušiť účinnosť ochrany požadovanej smernicou 93/13, ak neupravuje takéto preskúmanie v štádiu vydania platobného rozkazu, alebo ak je takéto preskúmanie stanovené jedine v štádiu odporu proti vydanému platobnému rozkazu, ak existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ nepodá požadovaný odpor buď z dôvodu osobitne krátkej lehoty stanovenej v tejto súvislosti, alebo vzhľadom na trovy, ktoré by vznikli v dôsledku podania žaloby v porovnaní s výškou sporného dlhu, alebo z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava nestanovuje povinnosť, aby mu boli oznámené všetky informácie potrebné na to, aby mohol určiť rozsah svojich práv (pozri analogicky rozsudky zo 14. júna 2012, *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 54, a z 18. februára 2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, bod 52).*“

27. Okresný súd vo veci sťažovateľky dospel k záveru, že v exekučnom konaní nie je možné skúmať vecnú správnosť exekučného titulu, ktorým je platobný rozkaz vydaný všeobecným súdom. Podľa okresného súdu sťažovateľka mala možnosť brániť sa voči platobnému rozkazu podaním odporu. Exekučný súd nemožno považovať za odvolací orgán, ktorý v každom štádiu konania umožňuje účastníkom domáhať sa zastavenia exekúcie z dôvodu vecnej nesprávnosti rozhodnutia,

ak povinný svoje zákonné oprávnenie podať opravný prostriedok v zákonnej lehote nevyžil a exekučný súd nemôže umelo túto lehotu predlžovať podaným návrhom na zastavenie exekúcie.

28. Kľúčovým problémom pri posúdení dôvodnosti ústavnej sťažnosti je zodpovedanie otázky, či výklad a aplikácia vnútroštátnej právnej úpravy vykonaná okresným súdom, v zmysle ktorého na vec sa vzťahujúca právna úprava neumožňuje exekučnému súdu uskutočniť vecný prieskum exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného vyšším súdnym úradníkom podľa § 172 ods. 1 a nasl. OSP, je z ústavnoprávneho hľadiska udržateľný, nezasahujúci do práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29. Ústavný súd uvádza, že na súdne konanie, ktorého výsledkom bolo vydanie platobného rozkazu proti sťažovateľke, dopadala právna úprava OSP, ktorou sa zaoberal Súdny dvor v rozsudku C-448/17 (oprávnenie vyššieho súdneho úradníka vydať platobný rozkaz, 15-dňová lehota na podanie odporu, nutnosť odpor vecne odôvodniť, nemožnosť vydať platobný rozkaz v prípade, že spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku).

30. Sťažovateľka tvrdí, že podkladom pre vydanie platobného rozkazu bola spotrebiteľská zmluva obsahujúca neprijateľné podmienky, v zmluve absentujú zákonné náležitosti, ktoré majú za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. V návrhu na zastavenie exekúcie sťažovateľka argumentovala poukazom na závery uznesenia ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2022. Je toho názoru, že exekučný súd bol v zmysle Exekučného poriadku povinný skúmať exekučný titul z hľadiska jeho vecnej správnosti, keďže vyšší súdny úradník pri vydávaní platobného rozkazu – exekučného titulu v základnom konaní rezignoval na povinnosť skúmania existencie neprijateľných zmluvných podmienok obsiahnutých v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom pre vydanie platobného rozkazu. Vyjadruje presvedčenie, že nejde o spôsobilý exekučný titul. Z uvedeného dôvodu sa návrhom na zastavenie exekúcie domáhala zastavenia exekúcie (okrem iného) podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku.

31. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

32. Ústavný súd konštatuje, že argumentáciu sťažovateľky, ktorou poukazovala na rozsudok Súdneho dvora C-488/17, potrebu naplnenia cieľov smernice Rady 93/13/EHS, uznesenie ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2022, okresný súd vôbec nezohľadnil, v dôsledku čoho z jeho strany došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Intenzita predmetného pochybenia okresného súdu vzhľadom na okolnosti uvedené ďalej dosahuje ústavnoprávnu relevanciu.

33. Napadnuté uznesenie okresného súdu spočíva na dvoch základných argumentoch, a to:

a) súd v rámci exekučného konania nemá právomoc preskúmať exekučný titul z hľadiska jeho vecnej správnosti,

b) proti platobnému rozkazu bolo v základnom konaní prípustné podať odpor, možnosť podania odporu však sťažovateľka nevyužila.

34. Vo vzťahu k záveru okresného súdu o nemožnosti exekučného súdu skúmať vecnú stránku exekučného titulu ústavný súd uvádza, že z rozsudku Súdneho dvora C-448/17 vyplýva, že súdny dvor na rozdiel od okresného súdu v štádiu vykonávacieho konania a priori nevylučuje preskúmanie exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného vyšším súdnym úradníkom z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na jeho vydanie, a teda vecnej správnosti exekučného titulu. Práve naopak, Súdny dvor (za situácie, keď vnútroštátna právna úprava zveruje právomoc vydať platobný rozkaz vyššiemu súdnemu úradníkovi, pričom stanovuje iba 15-dňovú lehotu na podanie odporu a vyžaduje odpor vecne odôvodniť – o takúto situáciu ide aj v prípade sťažovateľa, keďže platobný rozkaz bol vydaný podľa § 172 ods. 1 a nasl. OSP) považuje za nevyhnutné takúto kontrolu existencie neprijateľných zmluvných podmienok vo vykonávacom konaní uskutočniť *ex offio* (za podmienky, že to vnútroštátna právna úprava umožňuje), pretože len vtedy možno považovať ciele sledované smernicou 93/13/EHS za naplnené. V zmysle záverov Súdneho dvora musí vnútroštátny súd posúdiť, či vnútroštátna právna úprava takýto prieskum v štádiu vykonávacieho konania umožňuje.

35. Ústavný súd zdôrazňuje, že z rozsudku C-448/17 (body 44 – 54) možno vyvodiť, že Súdny dvor v podstate kladie na roveň situáciu, keď *ex offio* preskúmanie existencie neprijateľných zmluvných podmienok v konaní o vydanie platobného rozkazu nie je vnútroštátnou právnou úpravou stanovené, a situáciu, keď *ex offio* preskúmanie existencie neprijateľných zmluvných podmienok v konaní o vydanie platobného rozkazu síce vnútroštátnou právnou úpravou je stanovené, ale právomoc na vydanie platobného rozkazu je zverená vyššiemu súdnemu úradníkovi a možnosť podania odporu je limitovaná lehotou 15 dní od doručenia platobného rozkazu, pričom vnútroštátna právna úprava vyžaduje, aby spotrebiteľ odpor vecne odôvodnil. V takýchto prípadoch spotrebiteľ nepožíva garanciu *ex offio* preskúmania neprijateľných podmienok sudcom, v dôsledku čoho obe tieto situácie majú za následok nerešpektovanie cieľov smernice 93/13/EHS, pokiaľ *ex offio* preskúmanie neprijateľných podmienok nie je stanovené vo vykonávacom konaní (III. ÚS 324/2021).

36. Uznesením ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2022-9 z 15. júna 2022 (na ktorý sťažovateľka poukazovala v návrhu na zastavenie exekúcie, pozn.) došlo k zjednoteniu právneho názoru vysloveného I. senátom ústavného súdu v uznesení č. k. I. ÚS 166/2021 z 20. apríla 2021 a odlišného právneho názoru, ku ktorému dospel III. senát ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 324/2021. Ústavný súd uznesením č. k. PLz. ÚS 1/2022-9 z 15. júna 2022 rozhodol, že „*Ak právna úprava umožňuje spotrebiteľovi podať proti platobnému rozkazu vydanému vyšším súdnym úradníkom odpor v lehote 15 dní od jeho doručenia, pričom odpor musí byť vecne odôvodnený, potom výklad a uplatnenie § 53 ods. 3 písm. e) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade so základným právom spotrebiteľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej*

republiky, ak súd v exekučnom konaní odmietne preskúmať existenciu neprijateľných zmluvných podmienok, ktoré mali vplyv na vymáhaný nárok vzniknutý v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, z dôvodu, že spotrebiteľ proti platobnému rozkazu odpor nepodal.“.

37. Ústavný súd k tomuto uvádza, že na vec sťažovateľky nedopadá už spomínaný § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku, keďže dané ustanovenie je účinné od 1. apríla 2017, pričom dotknuté exekučné konanie proti sťažovateľke začalo v roku 2016. V zmysle § 243 ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku ak tento zákon v § 243i až § 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017. Ústavný súd však konštatuje, že aj právna úprava Exekučného poriadku účinná do 31. marca 2017 poskytovala vnútroštátnemu súdu priestor na *ex offo* kontrolu neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na vydanie platobného rozkazu, a to v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v rámci povinnosti skúmať súlad exekučného titulu so zákonom.

38. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku č. k. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 2007 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 58/1997 uviedol, že *„súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“* (porov. I. ÚS 381/2012).

39. S poukazom na bod 34 a nasl. odôvodnenia tohto nálezu, majúci na zreteli záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce jej z postavenia členského štátu Európskej únie, v záujme dosiahnutia cieľov smernice 93/13/EHS a v záujme reálnej garancie práva na súdnu ochranu ústavný súd akcentuje, že je nevyhnutné interpretovať ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 eurokonformne, a to tak, že všeobecnému súdu v exekučnom konaní prináleží skúmať exekučný titul – platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom z hľadiska posúdenia dôvodnosti vymáhania nároku, ktorý má pôvod v spotrebiteľskej zmluve, teda skúmať, či spotrebiteľská zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na nárok vymáhaný v exekučnom konaní, čo predstavuje vyhodnotenie súladu exekučného titulu so zákonom. Iba takáto interpretácia zodpovedá naplneniu cieľov sledovaných smernicou 93/13/EHS.

40. Vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd ako exekučný súd zastáva názor o neexistencii jeho právomoci vecného prieskumu exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného na podklade spotrebiteľskej zmluvy, je zrejmé, že pri posudzovaní súladu exekučného titulu so zákonom v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku nebolo okresným súdom skúmané, či nároky priznané exekučným titulom nepredstavujú plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok spotrebiteľskej zmluvy, hoci to skúmané malo byť. Sťažovateľka však v priebehu exekučného konania (po udelení poverenia na vykonanie exekúcie) podala návrh na zastavenie exekúcie okrem iného aj podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku, podľa ktorého súd exekúciu zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať. Týmto je v štádiu posudzovania návrhu na zastavenie exekúcie vytvorený priestor pre okresný súd napraviť pochybenie, ktorého sa dopustil pred udelením poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi, a exekučný titul skúmať z hľadiska posúdenia dôvodnosti vymáhania nároku, ktorý má

pôvod v spotrebiteľskej zmluve, teda skúmať, či spotrebiteľská zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na nárok vymáhaný v exekučnom konaní [§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku].

41. Pokiaľ ide o argument okresného súdu, že sťažovateľka sa proti platobnému rozkazu mohla brániť podaním odporu v základnom konaní, pričom však toto svoje oprávnenie nevyužila, tu ústavný súd konštatuje, že v zmysle záverov rozsudku Súdneho dvora C-448/17 je problematickou už samotná situácia, keď je právomoc vydať platobný rozkaz zverená vyššiemu súdnemu úradníkovi, možnosť podania odporu proti platobnému rozkazu je limitovaná lehotou 15 dní a odpor je nutné vecne odôvodniť. Pre Súdny dvor nie je rozhodujúcou okolnosťou spôsobilou zvrátiť záver o nenaplnení cieľov smernice 93/13/EHS, či spotrebiteľ možnosť podať odpor využil alebo nevyužil. Podľa Súdneho dvora vnútroštátna práva úprava, akou je právna úprava Slovenskej republiky, vyvoláva nezanedbateľné riziko, že spotrebiteľ odpor nepodá. Z tohto pohľadu je preto skutočnosť, že spotrebiteľ (v tomto prípade sťažovateľka) odpor proti platobnému rozkazu nepodala, irelevantná (body 52 a 53 rozsudku Súdneho dvora C-448/17).

42. Ústavný súd poznamenáva, že rozsudok Súdneho dvora C-448/17 bol vydaný vo veci týkajúcej sa Slovenskej republiky, pričom reaguje na nedostatky platobných rozkazov, no súčasne jeho závery sú podporené ďalšou judikatúrou Súdneho dvora, konkrétne rozsudkom zo 7. novembra 2019 v spojených veciach C-419/18 a C-483/18 (Profi Credit Polska S.A./Bogumiła Włostowska a i. a Profi Credit Polska S.A./OH). V zmysle predmetného rozhodnutia (bod 66) musí súd *ex offio* prijať opatrenia na vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie v zmluve, ktorá je predmetom sporu, ktorý prejednáva, a ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice, a v prípade, že je to tak, posúdiť *ex offio* prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia (m. m. rozsudok z 9. 11. 2010, VB Pénzügyi Lízing, C 137/08, rozsudok zo 14. 6. júna 2012, Banco Español de Crédito, C 618/10). V prípade, že vnútroštátny súd, ktorý na základe informácií o skutkových a právnych okolnostiach, ktorými disponuje alebo s ktorými sa oboznámil v dôsledku dokazovania vykonaného *ex offio*, zistil, že ustanovenie patrí do pôsobnosti smernice, konštatuje, že toto ustanovenie má nekalú povahu (bod 70), musí o tom informovať účastníkov konania a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili (k tomu aj rozsudok z 21. 2. 2013, Banif Plus Bank, C 472/11).

43. Ďalej ústavný súd odkazuje aj na rozhodnutie vo veci z 26. novembra 2020 vo veci C-807/19 („DSK Bank“ EAD, „FrontEx International“ EAD), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že ak právne a skutkové okolnosti uvedené v spise predloženom vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, vyvolávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu určitých podmienok, na ktoré spotrebiteľ nepoukazoval, ale ktoré súvisia s predmetom sporu, bez toho, aby bolo možné v tejto súvislosti vykonať konečné posúdenie, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby v prípade potreby *ex offio* prijal potrebné opatrenia na vykonanie dokazovania s cieľom doplniť tento spis tým, že účastníkov konania pri dodržaní kontradiktórnosti vyzve, aby mu predložili vysvetlenia a doklady potrebné na tento účel. Z toho vyplýva, že vnútroštátny súd je povinný prijať *ex offio* opatrenia na vykonanie dokazovania, pokiaľ právne a skutkové okolnosti, ktoré sa už nachádzajú v uvedenom spise, vyvolávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu určitých podmienok (bod 52, k tomu aj rozsudok z 11. 3. 2020, Lintner, C 511/17).

44. Na základe uvedeného okresný súd nemohol odmietnuť preskúmanie exekučného titulu, ktorý bol vydaný vyšším súdnym úradníkom na podklade spotrebiteľskej zmluvy, pretože tým rezignoval na princíp efektívnej ochrany spotrebiteľa, ktorý je, spočívajúc v princípe rovnosti zbraní, súčasťou základného práva na súdnu ochranu. Tým teda došlo zo strany okresného súdu k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

45. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy, vzhľadom na vyhovenie sťažnosti v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu, ústavný súd uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

46. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou okresného súdu, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze [§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], opätovne rozhodnúť o návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

47. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáhala aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

48. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, keď sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody už nie je možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02).

49. V posudzovanom prípade možno konštatované porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa názoru ústavného súdu v plnej miere kompenzovať zrušením uznesenia okresného súdu a vrátením veci na ďalšie konanie. Ústavný súd preto sťažnosti v časti o zaplatenie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

50. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,38 eur (bod 3 výroku nálezu).

51. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu).

52. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu